

MAGYARORSZÁG

ÉS

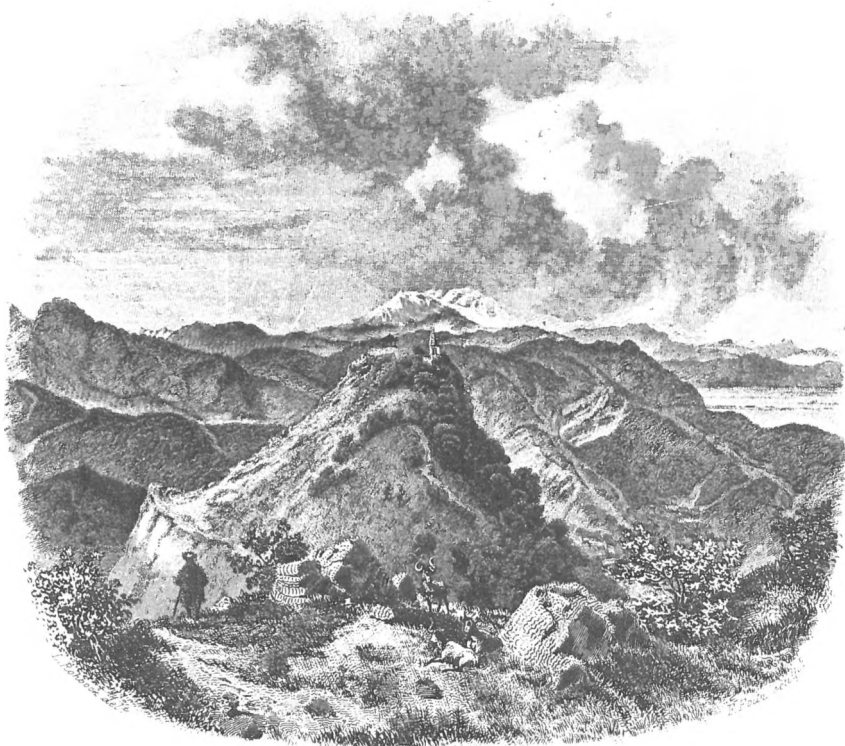
ERDÉLY

EREDETI KÉPEKBEN

TÖRTÉNELMI ÉS HELYIRATI SZÖVEGSEL.

MÁSODIK SZAKASZ:

ERDÉLY.

A Czombhegy Brassónál.

DARMSTADT 1864.

Kiadja és nyomatja.

LANGÉ GUSZTÁV GYÖRCEY.

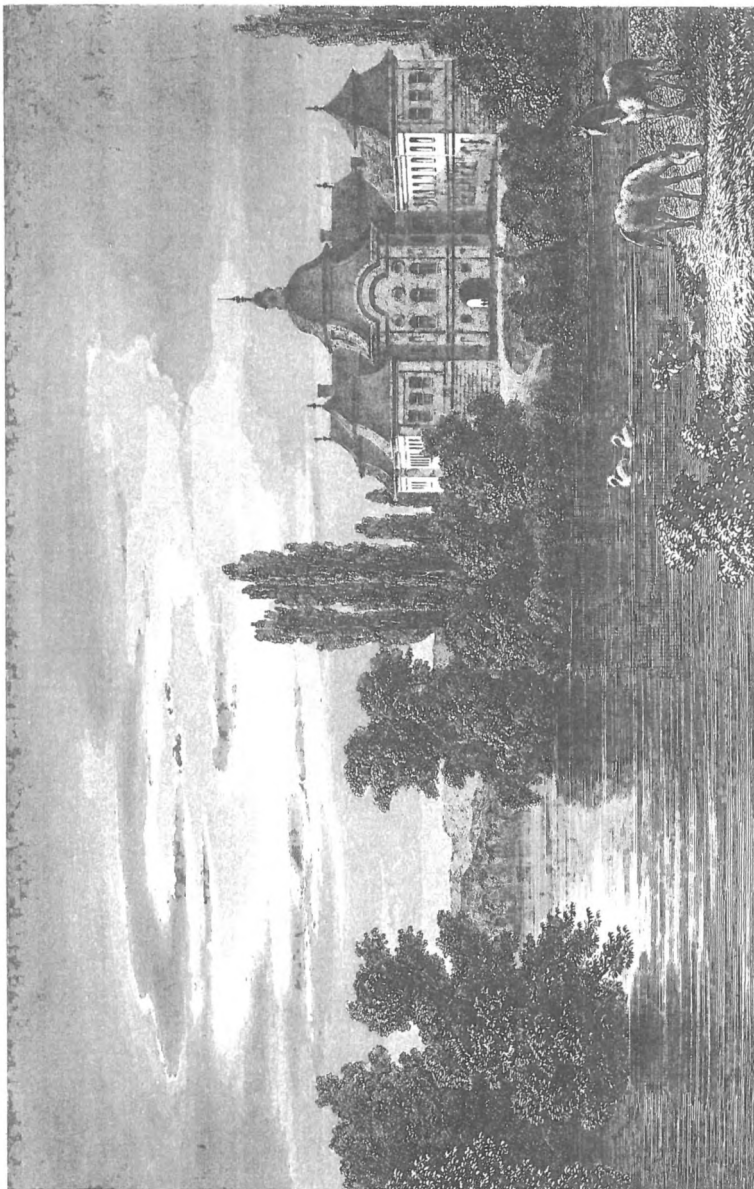
LAUFER TESTVÉREK BÍZOMÁNYOSAI, BERLIN.

Gernyeszeg. Balánbánya. Vécs.

Vásárhelyről a Maros völgyén fölfelé teszünk egy kirándulást. Sz. Györgyön, Nagy-Ernyén, Sáromberkén keresztül Gernyeszeg faluba jutunk, hol gróf Teleki Domonkos szép kastélyát találjuk. Ez a Maros bal partján épült, emeletes s Erdély legnyájásabb kastélyai közé tartozik. A deréképületnek kiálló homlokzata és kerek kupolája van, hozzácsatlakozik két szárnyépület, melyek fölé nagy saroktorony emelkedik. A kastély előtt szép kert van, mellyből gyönyörű kilátás esik a Maros völgyére. A kerttel szemben egy kis árnyas félsziget van. A tulsó parton Sárpatak látszik, hol ifjabb Teleki Domonkos dombon épült csinos kastélya van. A Gernyeszeg előtt levő Sáromberkén is csinos urasági lak van, ugy az éjszakra eső Vajda-Sz. Iványon is.

A gernyeszegi kastélytól és vendégszerető meg tudományos urától búcsúzván utunkat folytatjuk s nemsokára Szász-Régenbe jutunk. Ez a legfiatalabb szász város, s környékén levő öt szász faluval német szigeteket alkot a magyarság közepe. Dombon épült, a Maros jobb partján; házai meglehetősen elszórvák és csak a nagy piacon sorakoznak szép egészsze. Három temploma közül a szász evangélikus a legkitűnőbb. Lakosainak száma nem éri el az 5000-et. Az 1848-diki forradalom alatt csaknem egészen elpusztult, de a béke helyreálltával ismét fölépült. 1863-ban sz. k. várossá lett.

Szász-Régen környéke igen érdekes és szép. Keletre a Görgényi regényes völgy nyílik, mellyben egy kúpdad hegyen a híres görgényi vár romjai búslakodnak. E sziklavár hajdan hatalmas uraknak székhelye volt, utóbb az erdélyi fejedelmek, János Zsigmond, Bethlen Gábor, Rákóczy György a nyári hónapokat szokták ott tölteni. Mikor épült a régi vár,

V. Károlyok által

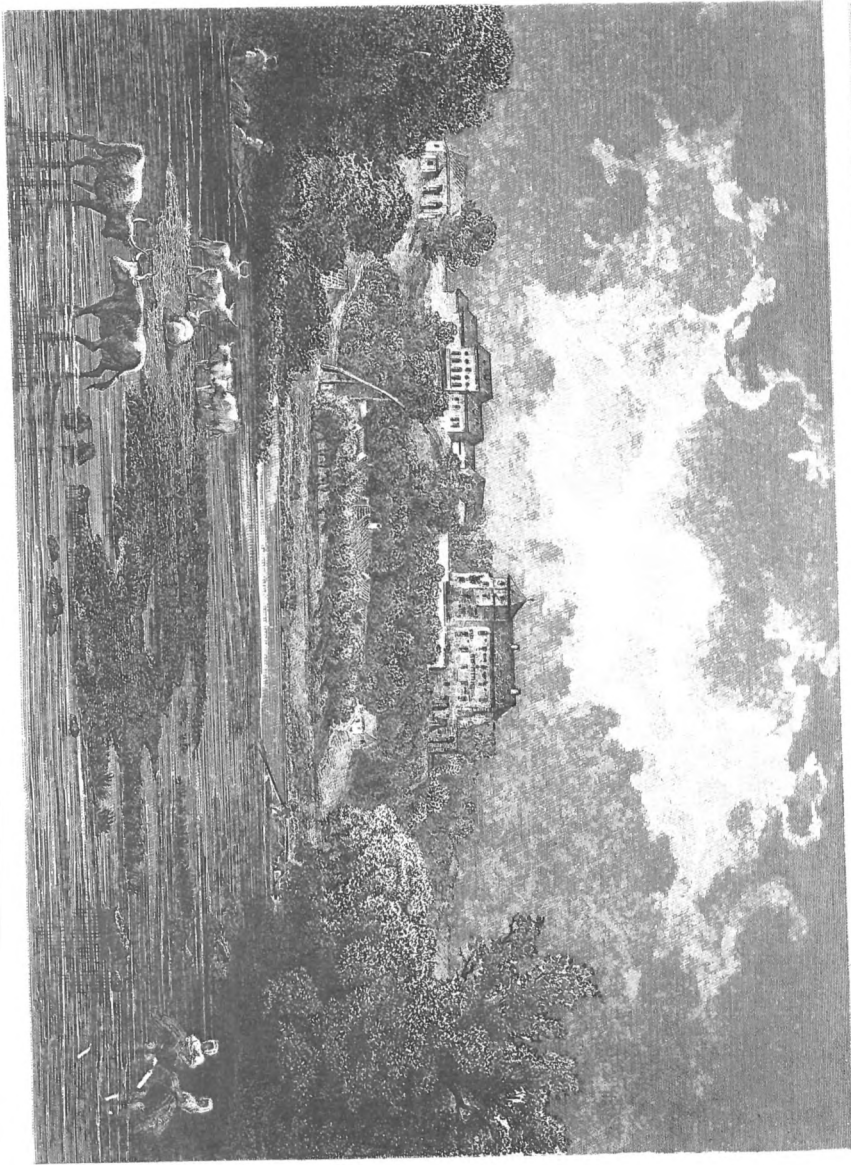
Druck & Verlag v. G. Lange in Darmstadt

1870. ábr. v. G. Lange in Darmstadt

A GERNYEGZŐEI KASTÉLY EREDELTÉN.

KASTÉLY GERNYEGZŐ.

Lauffer és Stolb bizományában Pesten.

melly a középkoron át a szabad báróknak lakhelye volt, azt nem tudjuk; a későbbi várat János Zsigmond fejedelem rakatá 1561-ben. II Rákóczy Ferencz idejében 1708-ban Rabutin cs. hadvezér ostromolta, Rátoni János vitézül védelmezte, de miután az megöletett vala, katonái elcsüggedtek s átadák a várat, mellyet azután Rabutin földig leromboltata. Most az erdős kerek hegy tetején már csak néhány kőomladék látható. A görgényi jószág a kir. fiskusra szállott, ez pedig báró Bornemisznának adta, ki a várhegy alatt egy terjedelmes szép kastélyt építtete. A kastély mellett nagy vadaskert is volt. 1848-ban a vandalismus itt is dúlakodott. Jelenleg Görgény-Sz. Imre egy szegényes mezőváros, hol egy üvegsűrt és porcelángyárt találunk.

Szász-Régent elhagyván a Maros jobb partján folytatjuk utunkat s így Vécs faluba jutunk, mellyet egy nevezetes régi kastély ékesít. Ez a hajdankort még híven tükrözi vissza. Terjedelmes négyszeg épület, mellynek igen vastag és komor falai vannak. Csak alsó része lakható, felső emelete már omladozó. Négy sarkán egyegy bástyatorony van; egyik oldalán, melly a Marosra néz, egy nagy roskatag kerek torony, a várbörtön, emelkedik. A kastély a Maros partján áll, melly itt meredek oldalú földhátat képez. Most báró Kemény tulajdona. Hajdan Kendiék, azután Báthory Zsigmond birták.

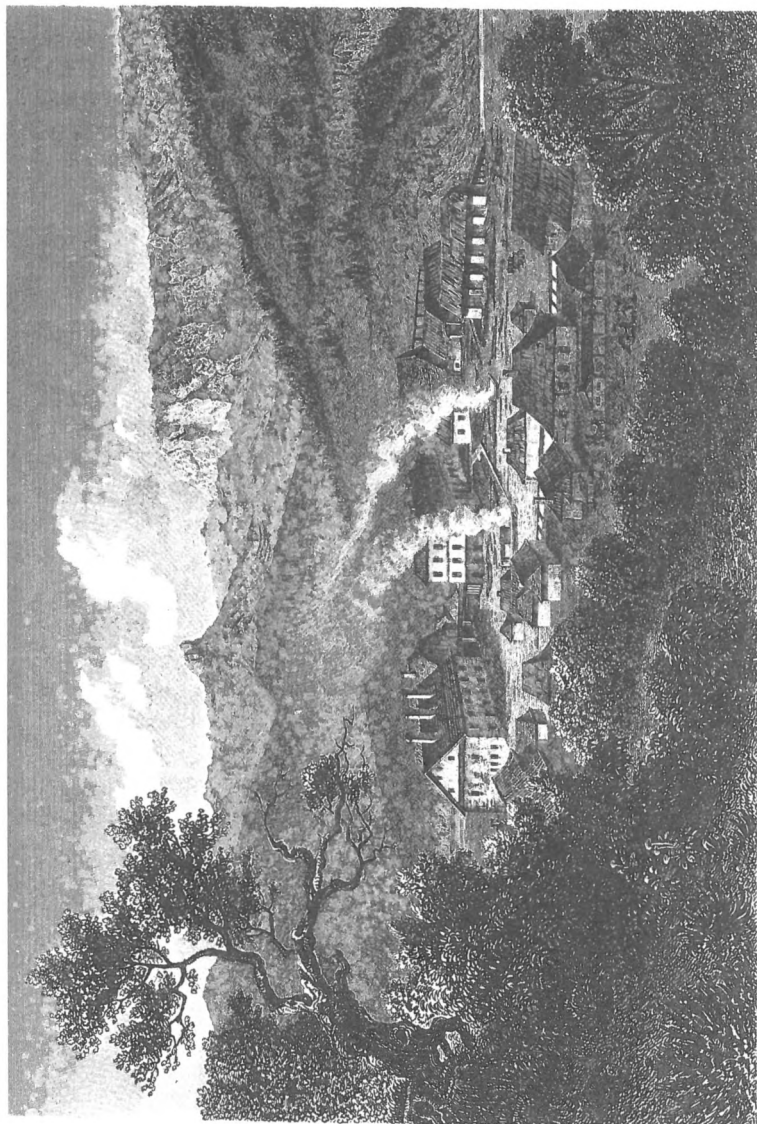
Vécsnek igen regényes környéke van. A Maros nyájas, helységekkel megrakott völgyben hömpölygeti habjait, jobb oldalán alacsony hegysorok nyúlnak el, bal oldalán a vadakkal bővelkedő, magasabb és erdős Görgényi hegység terjed el, éjszaknyugat felé még magasabb és szépen alkotott hegytömegek emelkednek. Ez utóbbi hegyek közül főleg az ugynevezett Isten széke ötlük fel, sajátóságos alakjánál fogva, tövén egy régi kolostor, a csetátye és monastire áll; odább a Zászpát nevű hegy van, hol római sánczokat találunk.

Marosvásárhelytől Vécsig s ezen túl sok helyen mutatkoznak a római uralkodás nyomai. A rómaiak egyik gyarmata, Napuca, némellyek szerint Vásárhely, mások szerint Nyárádtó vidékén volt; a Maros két oldalán római utak maradványai láthatók, a Szász-Régentől Sz. Ivánig vonuló római utat még

most is használják. Gernyeszeg környékén állítólag két római állandó tábor maradványai még világosan kivehetők, s Vécestől egész Dédáig látható a rómaiak által épített út, melyet a nép még most is Traján utjának nevez. Szent-Iván és Görgény-Hodak között a Görgényi völgyön fel földsánczok vonulnak el, mellyek helyenként 3 láb magasak s egy római tábor maradványai. Egy szóval római tábori helyek, utak, építmények az egész vidéken találtak, s az itt is ott is felfedezett cserépedények, emlékkövek, sírok, szoborművek, szerszámok és pénzek kétségtelenül bizonyítják, hogy a rómaiak a Maros völgye azon részét, azután a Görgényi és Nyáradi völgyeket is megszállották vala.

Maros-Vásárhely vagy Szász-Régen felől a keletre és éjszakra elterjedő erdélyi havasokat is meglátogathatjuk. Ha Vásárhelyről a keletre vonuló utat követjük, Sóváránál a Kis-Küküllő völgyébe jutunk, innen Parajdra s azután a hegyeken át éjszakkeletre a regényes Gyergyói völgykatlanba mehetünk, hol a székelyek ősi lakhelyeit találjuk. Gyergyó-Sz. Miklósból azután Erdély két legjelesebb fürdőhelyeit, a magas havasok közzé rekesztett Borszéket és Bélbort kereshetjük fel.

Azon két fürdő Gyergyó-Sz-Miklóstól éjszakra esik; délkeletre és pedig jóval közelebb Erdélynek leghíresebb rézbányáit, t. i. Balánbányát találjuk. De hogy oda juthassunk, a Maros és Olt közötti vízválasztón keresztül Csík-Sz. Domosba kell mennünk, s onnan tehetjük a kirándulást az alig két mérföldre éjszakra a hegységben magánosan levő bányatelepre. Utunk a kies havasi völgyön viszen fölfelé, melyből az Olt, mint csekély, tiszta vizű hegyipatak, rohan le. A völgyet szegélyező hegyek oldalait erdőség fedi, mely fölé meredek, kopasz sziklafalak és horgas tetők nyulakodnak fel. Közölük legmagasabbak: a Naskalat, Ecsém, Tarkő, Egyeskö s Nagy-Hagymás. Mindezen sziklahegyek az Olt bal oldalán merednek föl, közülük leginkább az Egyeskö ötik fel; majdnem olyan mint valami óriási elefántagyar, s hegyes szarva merészen nyulakodik a környező hegyek fölé. Azon festői sziklatömegekkel átellenben, az Olt jobb oldalán, csekély ma-

Druck: Sternag, von G. C. Langé in Darmstadt.

J. F. Kollmann del.

BAJÁN SZ. DOMOKOSNAJ. BAJÁN BÉJI DOMOKOS.

suffer és Stols bizonyában Pesten